

P R
O S T
O R

Joachim B. Schmidt

Kalmann a spící hora

Přeložila Marta Eich

•

•

•

•

•

•

•

P R
O S T
O R

Joachim B. Schmidt

**P R
O S T
O R**

Joachim B. Schmidt
Kalmann a spící hora

přeložila Marta Eich

Praha, 2024

**P R
O S T
O R**

Knihu finančně podpořila
Švýcarská kulturní nadace Pro Helvetia

swiss arts council

prohelvetia

Copyright © 2023 by Diogenes Verlag AG, Zurich
All rights reserved

Copyright © Joachim B. Schmidt 2023
Translation © Marta Eich 2024
Cover photo © Bernhard Schmerl / ddp
Czech edition © PROSTOR 2024

ISBN 978-80-7260-606-1

Věnováno mým nejmilejším
Heiðdís Elisabeth a Rögnvaldu Antonovi

Země v černé stíny ponořená
Tys temným nocím zasvěcen
Cesta
cesta
pokračuje – kam jen?

Landið sokkið í svartan skugga
Sorta nætur þú vígður ert
Leiðin
leiðin
liggur áfram en hvert?

Jónas Friðrik Guðnason
1945–2023

Rakev

Kéž by mi otec nikdy nenapsal ten dopis. Kéž by nás s mámou nechal na pokoji, abychom se mohli v klidu dívat na filmy a ládovat se pizzou, jen ona a já. Deštivé letní dny a bouřlivé podzimní večery jsme tu na severu zvládali celkem dobře a náš smutek byl jen náš. Kdyby otec ten dopis nikdy nenapsal, policisti FBI by mi nezkroutili ruku a nepřimáčkli mi obličej na kapotu černého cherokee. A taky bych nepropásl silvestrovský ohňostroj v Raufarhöfnu. Ten jsem si totiž nenechal ujít nikdy, to už je tradice a tradice jsou důležité, i když člověk kolikrát ani neví, jak vůbec začaly.

Stejně jako tenhle příběh. Možná začíná otcovým dopisem, vlastně jen e-mailem, který máma v práci vytiskla a přinesla domů, což nakonec vedlo k tomu, že mě zatkla FBI.

Křičel jsem? Nebo jsem ani nemukl? Nesnáším, když se mi rozum ztratí jako loď za ohromnou vlnou. To nikdy nevěstí nic dobrého. Kdyby u toho aspoň byla máma. Ta by policistům situaci rozhodně vysvětlila. Ale byl jsem tam dočista sám, od Islandu vzdálený čtyři tisíce sedm set kilometrů, v mrňavé místnosti, kde byly jen tři nepohodlné židle a malý stolek, jinak nikde nic, žádné okno, žádná televize, žádné obrazy – jako

v rakvi, byl jsem zavřený, víko zabouchnuté. Prásk. Hluboko zakopaný a brzo zapomenutý.

Jako dědeček.

Samozřejmě to nebyla žádná rakev, ale výslechová místnost v obrovské budově FBI, monstrózní betonové škatuli. Zíral jsem jak u vytržení, když jsme se k ní v džípu přihnali. Jasně, viděl jsem i větší budovy, třeba kostel v Reykjavíku nebo hotel ze *Sám doma 2* – znám ten film nazpaměť. Ale tenhle kvádr na mě působil dojmem, že se pomalu propadá do země. Byl hnědý a těžký jako čedičové kameny na Melrakkasléttě a tak ohromný, že by se v něm celý Raufarhöfn mohl ubytovat v jednolůžkových pokojích. Už jen ta představa: všichni z Raufarhöfnu v jediné budově, se školou a obchodem a obecním sálem a benzinkou a tak! Ale nikdo ze vsi tu teď nebyl, takže jsem si připadal osamělejší než kdy jindy.

Dřív jsem měl za to, že nejopuštěnější místo na světě je ve třídě, v zadní lavici, kde člověk sedí úplně sám a nechápe, co vpředu učitel vysvětluje. Všichni pozorně poslouchají nebo si něco zapisují, občas pohledem zabrousí dozadu k tobě a jsou rádi, že je někdo ještě větší blb než oni sami. Nikdo nechce být nejhloupější. Ale nejhloupější být někdo *musí*, a když je člověk jako já, je nejrozumnější to nepopírat.

Jeden učitel kdysi prohlásil, že by mi vědomosti do kebuly nikdo nevtloukl ani kladivem. Byl to Sigfús, ve škole vlastně řediteloval. Ale ten den onemocněla naše učitelka a Sigfús za ni musel zaskočit.

Teď už je starý, ale jen tak něco s ním nepraští.

Většinou se pomalu a drobnými krůčky šourá vesnicí a u toho se opírá o lyžařské hůlky, i uprostřed léta, protože s nimi může odhánět rybáky a turisty. Dneska už na mě tak zlý není, vlastně se ke mně chová docela mile, jako by úplně zapomněl, jak ho tenkrát moje tupost doháněla k šílenství. Jednou po mně přes hlavy spolužáků mrštil tlustým dánským slovníkem. Ale já jsem se v poslední chvíli přikrčil a svazek dopadl na mapu světa na zdi za mnou. Zůstala po něm díra v Atlantickém oceánu. Protože jsem byl jediný, komu to připadalo k smíchu, poslal mě Sigfús za dveře, a tam jsem nejspíš něco rozbil, vyrazil jsem sklo ve vitrině s vycpanými ptáky a následně pak opeřence rozmětal na všechny strany, sovu pálenou, kulíka zlatého, papuchalka ploskozobého, bekasinu otavní, už si to přesně nepamatuju. Ale havrana jsem se ani nedotkl, to rozhodně ne. Tihle dravci mě děsí, protože jsou lstiví a mazaní, nejspíš ještě chytřejší než Sigfús, ačkoli neumějí dánsky. Havrani mají rádi smrt, živí se mršinami. Stejně jako grónští žraloci nebo polární lišky nebo vlkouši. Vlkouš zní jako vlk, ale vlci to vůbec nejsou. Jsou to ryby, něco jako obtlouští úhoři, jenom s pruhy nebo skvrnami. A taky patrně nejošklivější zvířata široko daleko, kam jen v severních vodách dohlédneš. Tlamu mají vlkouši tak ohavnou, že by vyděsila i toho nejjudatnějšího zubního chirurga. Ale všechno má svůj smysl, zejména v přírodě, a proto v moři zubní chirurgové nejsou třeba, ty potřebujeme jenom my, protože člověk je jediné zvíře, které se přátelsky zubí.

Naštěstí jsem po té události s vycpanými ptáky nějaký čas nemusel do školy. Dědeček mě bral na moře, abych mu pomáhal chytat žraloky, na háčky napičovat návnadu a stát u kormidla, když si dole v úzké kajutě nebo natažený na palubě dával šlofíka. Přitom jsem měl být ve škole jako každé jiné dítě. To je totiž zákon. Ale tenkrát jsem to ještě nevěděl. Dědeček říkal, že se tady venku naučím mnohem víc než ve třídě, protože písmenek se nenajíš.

Když jsem se pak vrátil do školní lavice, musel jsem hned první den zůstat po škole, až do setmění. Ale pak se ve dveřích objevil dědeček, třásl se, jen vybuchnout. To si pamatuju dobře, protože jsem ho nikdy předtím ve třídě neviděl. Chtěl vědět, jestli má Sigfús všech pět pohromadě, a Sigfús za katedrou vyskočil a začal mu vysvětlovat, že mi chtěl jenom pomoci, holt soukromá výuka, abych nemusel opakovat školní rok. Ale dědeček namítl, že rok se opakovat nedá, to že nemůže nikdo, rok se dá jen jednou prožít a pak nazdar. Tečka. A to byl konec mojí školní kariéry.

Zrovna teď by mi bylo úplně jedno, kdybych zůstal v Raufarhöfnu po škole, protože kdekoli jinde na světě je to lepší než v téhle rakvi u FBI. Ve škole jsem se aspoň mohl dívat z okna a pozorovat, jak Halldór na parkovišti odklízí sníh nebo se opírá o hrablo, protože právě s někým o sněhu klábosí. A až by mě konečně ze školy pustili, mohl bych jít na Pallabrekku sáňkovat nebo se s ostatními dětmi koulovat. Já proti všem, dokud se někdo nerozbrečí, protože tak to bývalo

vždycky. Poslali by mě domů, ale já bych se potloukal po vesnici, dokud bych někde nevyslídil dědečka, třeba dole u přístavu nebo v kůlně na sušení. Dědečka totiž moc netrápilo, že mi ostatní nemůžou přijít na jméno. A navíc by byl ještě naživu.

Dakota Leen

Agent FBI, čahoun, který mě zatkl, odvezl do centrály a nechal mě tu sedět, pak ještě strčil hlavu do dveří a zeptal se, jestli nemám žízeň nebo hlad, a já jsem si objednal colu.

Znám to. Když člověka vyslýchají, může si dát něco k pití. To je zákon.

Uplynula celá věčnost, než se dveře znovu otevřely, ale tentokrát se objevila mladá agentka FBI, kterou jsem nikdy předtím neviděl, ani při zatýkání, ani když jsme procházeli touhle obří budovou. Rozhodně bych ji nepřehlédl, i když byla poměrně malá. Ale jinak moc hezká a nejspíš mladší než já a měla černou pleť, ale ne tak černou jako vlasy, zapletené do tisíce malých copánků a na temeni sepnutých do uzlu. Neměla na sobě neprůstřelnou vestu jako její kolegové v džípu ani nebyla ozbrojená, pouzdro na pistoli měla prázdné. Pod levou paží svírala notebook a pod pravou zápisník, v rukou držela papírový kelímek s kávou až po okraj a plechovku coly. Ve dveřích zůstala stát a chvíli se na mě upřeně dívala, notebook pevně přitisknutý k tělu.

„Hello Kalmann,“ řekla a letmo kývla na pozdrav. „Můžu ti říkat Kalmanne?“ Nohou strčila do dveří, aniž by z kelímku vycmrndla jedinou kapičku. Pak se

nerozhodně zarazila. „Potřebuješ tlumočníka, někoho, kdo by ti rozhovor překládal?“ zeptala se mě anglicky.

Zavrtěl jsem hlavou a na důkaz toho, že rozumím, jsem dodal ujištění: „No need to worry.“

„Tak si tím hlavu lámat nebudeme,“ usmála se s úlevou. „Anglicky tě naučil táta? Je přece Američan, nebo ne?“

„Ne,“ prohlásil jsem. „Dr. Phil.“

„Dr. Phil, myslíš tu talk show?“

„A taky *The Bachelor*, *Top Gear*, *Gilmore Girls* –“ V tu ránu jsem se zarazil, protože to s *Gilmore Girls* jsem prozradit ani nechtěl. Na tyhle holčičí pitominy se už dávno nedívám.

„Já *Gilmore Girls* zbožňuju!“ rozzářila se agentka FBI a sklonila se nad stůl, aby si odložila všechny věci, což vůbec nebylo jednoduché. „Jsem Dakota Leen z FBI, ale pro tebe klidně i Dakota nebo Cody.“

Rozhodl jsem se, že pro mě bude Dakota Leen, koneckonců je to opravdická agentka FBI.

„A ten druhý?“ zeptal jsem se.

Podívala se ke dveřím.

„Mr. García? Co je s ním?“

„Říkal, že se o mě ještě postará.“

„Chceš, aby tě vyslýchal on?“

„Radši ne.“

„Dobrá.“ Rozevřela notebook, vedle něj položila zápisník a propisku, všechno velice pečlivě. Knoflíčky košile měla zapnuté až ke krku.

Světlo z notebooku jí vrhalo modravý svit na tvář,

kteřá prozrazovala neustálou zvědavost. Dakota Leen cosi ťukala.

„Just a minute,“ pronesla, rázem vstala a šla pro Mr. Garcíu, který se vzápětí sklonil nad notebookem a vysvětlil jí, kde najde program, kde zadá kód, klikne na kameru a mikrofon, tady a tady, ale nejdřív ještě musí zvolit místnost – byli jsme ve čtyřce –, příště už jí to znovu ukazovat nebude.

„Mám to.“ Dakota Leen si odkašlala, a teď už vím, že i lidé s černou pletí můžou zčervenat, ale to se člověk musí dívat hodně pozorně.

„To zvládnete!“ Mr. García jí položil ruku na rameno, ale díval se na mě, doslova zíral, jako by mě zaznamenal až teď, a jako kouzlem jsem ucítil jeho dlaň i na mém rameni. „Všechno je jednou poprvé, že ano?“ Pak na mě mrkl a odešel z místnosti, dveře za ním zaklaply a Dakota Leen si přejela rukou po rameni a přerývaně vydechla. Dopřál jsem si pár doušků coly z plechovky.

„Leden, šestého, dva tisíce dvacet, tedy vlastně už dvacet jedna! Jsem agentka Dakota Sage Leen, dvanáct, nula, dva, jedenáct. Předě mnou sedí –“ najednou se na mě zadívala, a protože jsem na ni civěl jako puk, ruku s plechovkou coly pořád ještě před sebou, dodala: „Řekni, jak se jmenuješ!“

„Kalmann,“ vyhrkl jsem a potlačil říhnutí. „Óđinson.“

Znovu ťukala do klávesnice a já jsem si dodal odvahy.

„Můžu se tě na něco zeptat?“

Přikývla.

„Jistě.“

„Jsem zatčený?“

Dakota Leen se zády opřela o opěradlo a trochu se pohupovala, košile se jí při tom napínala přes prsa. Snažil jsem se tam nedívat.

„Myslíš, že jsi zatčený?“

Na otázku člověk odpovídá otázkou jen tehdy, pokud sám nezná odpověď. Pokrčil jsem tedy rameny a věnoval pozornost plechovce s colou. Byla větší než ty na Islandu, jinak ale stejná. Přiblížil jsem ji ke rtům a naráz ji vyzunkl.

Dakota Leen se předklonila. „Potřebovala bych, abys mi odpověděl na pár otázek, okay?“ Přikývl jsem. „Tak jdeme na to. Co jsi tam venku pohledával?“

Vzpomněl jsem si na otce a pocítil knedlík v krku, připadalo mi, jako bych dýchal brčkem. Ruce mi ztuhly a na plechovce od coly se objevil důlek.

„Hledal jsem je.“

„Koho jsi hledal?“

Zmáčkl jsem plechovku ještě silněji.

„Najednou byli všichni pryč. Otec, strýček Bucky, dokonce i Sharon, byla tam spousta lidí a strkali mě sem a tam, ztratil jsem i kovbojský klobouk.“

„A kde jsou teď, tvůj otec, strýček Bucky a Sharon?“

Oběma rukama jsem zploštil plechovku, tak jako by po ní přešel nákladák. Dakota Leen se na židli od-
sunula kousek od stolu a nespouštěla ze mě oči.

„Jsem zatčený?“ Tiše jsem zopakoval otázku a agentka FBI si povzdechla.

„Ne, Kalmanne, *nejsi* zatčený. Můžeš kdykoli odejít. Táhle jsou dveře. Nejsou zamčené. Ale já jsem tu jediná, kdo ti teď může pomoci. Proto mi musíš odpovédět na pár otázek, rozumíš? Je totiž spousta věcí, které nevím. Které víš jen ty. A já ti na oplátku pomůžu najít tvoje blízké. Platí?“

Souhlasil jsem a tím začal výslech. Nebo spíš povídání na několik hodin, takže pro mě dost mizerný deal. Ale to jsem v tu chvíli ještě nevěděl. Vyprávěl jsem agentce FBI, že jsme chtěli navštívit prezidenta a pak s ním jít na procházku. Ale prezident s námi vůbec nešel, ačkoli to slíbil.

„Sliby se mají plnit,“ vysvětloval jsem a musel jsem přitom myslet na dav rozzuřených lidí, ale možná byli spíš zklamaní, protože se nedočkali splnění tolika slibů.

Není skoro nic horšího než zklamání, protože to dokáže zničit spoustu věcí, důvěru a očekávání, radost a naději. A kde se zklamání šíří jako sucho, tam vzplane hněv. Snažil jsem se to vyložit i agentce FBI, ale ta na mě jen zamyšleně koukala a neřekla ani slovo.

Dědeček

„Nahráváš ten rozhovor vůbec?“

„V místnosti je zabudovaná veškerá technika. Mikrofon i kamera.“ Dakota Leen zešíroka máchlá rukou. „Zpátky k otázce. Co jste vlastně měli v plánu? Opravdu jste chtěli jít dovnitř?“

„Já ne, to ostatní. Pro jistotu bys mohla rozhovor nahrát iPhonem. Na Islandu se to tak dělá vždycky.“ Vzpomněl jsem si na Birnu, která je nejspíš nejlepší policejní komisařkou na světě, a pokradmu jsem se rozhlížel. Vlevo nahoře pod stropem bylo oblé sklo velké jako vejce kajky mořské, jen celé černé.

„Ano, tamhle je *jedna* kamera. Kalmanne, co se stalo pak?“

„A mikrofon?“

„Po celé místnosti. O to se starat nemusíš. Kalmanne, pověz mi prosím, co se stalo. Ztratil jsi ty ostatní v parku, ještě pod schody?“

„Korrektomundo.“

„Měli zbraň?“

„Strýček Bucky –“ Zaváhal jsem.

„Byl strýček Bucky ozbrojený?“

„Ani nevím, jestli to vůbec je můj strýček,“ namítl jsem.

„Na tom teď nezáleží. Prosím, odpověz mi na otázku. Má ten muž zbraň?“

„Vždycky.“

„A jakou zbraň má?“ chtěla vědět Dakota Leen, a protože jsem zaváhal, vysvětlila mi, že je pro ně důležité vědět, jestli pro ostatní nepředstavuje nebezpečí. Dost možná dneska zachráním něčí život! „Třeba se ten strýček naštvál.“

„Nejspíš to ani strýček nebude.“

„To už jsi říkal.“

„Tady se zbraň vážně nosit nesmí?“

„Někdy ne.“

Cítil jsem se mizerně, provinile, i když jsem nic špatného neudělal.

„U kotníku má vždycky glocka, někdy walthеровku, a pod paží hákáčko Ale vůbec to není vidět.“

„Hákáčko? Myslíš pušku Heckler & Koch?“ Ťukala do notebooku.

„A nůž.“

„Kapesní nůž?“

„Ne, na lov. Parádní.“ Ukázal jsem jí velikost.

„Co chce lovit?“

„Obvykle jeleny, ale dneska mrchy a svině.“

Dakota Leen zbledla. Upřeně se dívala do notebooku, takže si nevšimla, že se nenápadně rozhlížím po kamerách. Za sebou jsem objevil další černé vejce. A ve stěnách byla malá kulatá místa s otvory, to byly nejspíš mikrofony.

„Jak to, že jsi s nimi nešel dovnitř?“

Pokrčil jsem rameny. Jak to, že mě tam otec nechal stát uprostřed davu a nehledal mě?

„Najednou jsem byl úplně sám. Proto. A když se člověk ztratí, musí zůstat, kde je, a nesmí se hnout z místa. To je přece jasná věc.“

Dakota Leen si mě pozorně prohlížela a kousla se do spodního rtu. Řekl bych, že to byla nejkrásnější žena, jakou jsem ve Spojených státech potkal.

„Kalmanne,“ řekla po chvíli. „Máš opatrovníka? Víš, co tím myslím?“

Přikývl jsem a očima jsem fixoval desku stolu.

„Mámu.“

„A kde je tvoje máma?“

„Čtyři tisíce sedm set kilometrů odtud. V Akureyri. To je největší město na severu Islandu, i když celkem dít.“

Dakota Leen vstala, chtěla odejít z místnosti, ale když otevřela dveře, stál před ní Mr. García.

„Leenová!“ slyšel jsem ho říct překvapeně. „Už jste skončili?“

Malinko za sebou dveře přivřela, a tak jsem zachytil jen útržky slov. Mluvili o jakémsi protokolu, o správném postupu, o pravidlech a o tom, že musí někoho informovat, přinejmenším velvyslanectví. Ale Mr. García zněl rozzlobeně. Jasně jsem slyšel, jak Dakotě Leen vysvětluje, že už není na akademii nebo někde v soutěži krásy. Teď jsme na frontě a venku je válka. „Welcome to the real world, honey.“

Když se Dakota Leen znovu vrátila ke mně, chvíli

docela našťavaně zírala do notebooku, hrudník se jí prudce zvedal a klesal, ruce neznatelně třásly, ale zavřela oči a velmi pomalu vydechovala.

„Kalmanne, vezmeme to ještě jednou. Proč jsi tam dneska byl? Proč jsi tady?“

Hm. Proč jsem tam, kde jsem? Proč je člověk vůbec někde? To byla otázka obrovská jako oceán a Dakota Leen mě do těch vod vyslala jen v malém člunu. Ale zdálo se, že to chce vědět za každou cenu. A tak jsem usilovně přemýšlel. Protože jsme byli na jedné lodi, ona a já. Teď jsem to chápal.

Dědeček. Viděl jsem ho před sebou v dřevěném vlněném svetru a vojenských kalhotách z cizí země, s dýmkou, kterou svíral mezi zuby. Seděl s námi v tom člunu, díval se na moře a bafal. A v dálce pláň Melrakkaslétta. Vzpomněl jsem si na všechny ty túry, které jsme spolu na sléttě podnikli. Někdy jsem sebou samým vyčerpáním žuchl do mechu a dědeček pak říkal, že dlouhou cestu člověk neurazí hned celou najednou, ale vždycky jen po krůčcích. Udělá krok a pak další. Vždycky jen jeden, ne víc.

„Krok za krokem,“ zamumlal jsem a najednou jsem věděl, kde musím začít, aby celý příběh dával smysl. Totiž na začátku.

„Otec mi napsal dopis, protože dědečka Óðinna zavraždili. Proto jsem tady,“ vysvětlil jsem.

„To je mi líto,“ řekla Dakota Leen, ale přitom se jí zjevně ulevilo. „Pokračuj.“

Tak jsem jí všechno pověděl. A to opravdu od začátku. Vyprávěl jsem jí, že jsem svého otce, který je Američan, ještě před pár týdny vlastně ani neznal, že v osmdesátých letech sloužil na vojenské základně v Keflavíku a že mámě daroval sperma pro moje početí, i když to vlastně vůbec nesměl, protože už měl ženu a dvě děti, a proto ho z Islandu stáhli, když jsem se pak za devět měsíců narodil. Že se máma se mnou přestěhovala k dědečkovi a já vyrůstal u něj, on že mě všechno naučil, například jak zpracovat grónského žraloka nebo jak si při čůrání na Melrakkaslétté stoupnout zády k větru.

Dakota Leen se usmála a znovu se na mě podívala svými zvědavými očima, a protože jsem kvůli tomu ztratil nit, řekla, ať jen pokračuju, že si vedu výborně.

Tak jsem jí vyprávěl, že jsem potkal ledního medvěda, a kdybych u sebe neměl mauserovku po svém americkém dědečkovi, tak bych tu dneska neseseděl. Takže možná ten příběh začíná u ledního medvěda nebo mého amerického dědečka, který bojoval v korejské válce a nějakému Korejci vzal tuhle náckovskou pistoli. A šerif jako já má koneckonců odpovědnost –

„Šerif?“ Dakota Leen se zmateně věnovala svému notebooku.

Chvilí jsem přemýšlel, jak jen bych jí to mohl vysvětlit, protože šerif v Raufarhöfnu asi není totéž co šerif ve Washingtonu, D.C. Ale ona jen mávla rukou a prohlásila, že na tom vlastně nesejde. Spíš ji zajímalo,

jestli mě dědeček naučil zacházet se střelnými zbraněmi.

„Korrektomundo!“ pronesl jsem hrdě a vzápětí jsem posmutněl, protože jsem na něj musel zase myslet.

Kéž by dědečka nezavraždili. Když jsem to všechno Dakotě Leen vyprávěl, slovo od slova, měl jsem pocit, že vedle mě sedí na umrzlém mechu, dívá se na obzor rovný jako pravítko a někde dál je moře, které nikdy nevypadá stejně, skoro každý den mění barvy, pro něj nejspíš vůbec neexistují názvy, protože jich je bezpočet. S pocity je to podobně. I smutek má svou barvu, temnou jak rozbouřené moře, hluboké a nevyzpytatelné. Smutek ustupuje a zase se vrací, jako příliv a odliv. A hučí, ne v uších, ale v hrudi.

„Pověz mi něco o dědečkovi,“ vyzvala mě Dakota Leen, opřela se na židli a napila se z papírového kelímku. „A nespěchej, máme čas.“

Čas.

Popotáhl jsem a přikývl, v hlavě mi vytanula vzpomínka na dědečka.

Když někoho vidíš naposledy, je lepší to nevědět. Myslíš, že je ještě čas, že se brzy zase uvidíte, řekneš jen „bless“, a taková loučení jsou nejlepší, protože nebolí.

Dědeček už nějakou dobu nechodil, nechtěl jít a nemohl si dojít na záchod, dokonce potřeboval plínky. A taky už nevěděl, jak se drží lžice nebo vidlička, i když jsem mu to několikrát ukazoval. Proto jsem měl podezření, že ani nic nevidí, nebo jen rozmazaně, jeho oči totiž vypadaly jako mrtvé medúzy na pláži.

A pod medúzami leží šedé kameny, které kdysi patřily ke skále. Dědeček už mě nepoznával. Jednou mi kdosi vysvětlil, že staří lidé jsou skoro jako novorozenci, ale dědeček nebyl zdaleka tak milý a zvědavý a někdy smrděl jako shnilé mořské řasy, až si člověk musel zacpat nos.

Že jsou mimina zvědavá a voní mnohem líp než dědeček, to můžu potvrdit. Kdysi mi dovolili jedno pochovat, opravdické, žádnou panenku. To jako fakt! Perla, moje bývalá přítelkyně, má sestru, která se jmenuje Lilja a není nijak postižená. Lilje se takové mimino narodilo, to jsme byli s Perlou ještě spolu. Když jsme jednou přišli na návštěvu, strčili mi to nemluvně do náruče, jen tak, nic jsem nenadělal, ani náhodou, protože takového prcka jen tak vrátit nemůžete, to je moc nebezpečné. Musíte počkat, až vám ho zase vezmou. Tak jsem celý ztuhl, skoro jsem zapomněl dýchat. Mimino vonělo jako vanilkový rohlíček. Otevřelo oči, mrkalo na mě, protože se nejspíš chtělo podívat, kdo jsem. Tak jsem na něj taky zamrkal, jako bychom se dorozumívali morseovkou, načež se všichni rozplývali, ale já jsem nerozuměl ani slovo.

Někdy jsem si klekl těsně k dědečkovi na zem a jen tak se na něj díval nebo vysílal morseovku očima. Špičkou nosu jsme se skoro dotýkali a pak sebou někdy trhl a narovnal se, kývl na mě, zamručel „hm“ nebo si odkašlal a občas mezi rty protlačil pár slov, která vlastně zněla trochu jako dětské žvatlání, jen drsněji. Hlas už měl opotřebovaný a já jsem mu vůbec nerozuměl.

Někdy jsem se musel smát, i když se mi vůbec smát nechtělo.

Máma mi ale vysvětlila, že dědeček ví, co mu říká, i když nereaguje. Poslouchá totiž srdcem, o tom byla přesvědčená.

A tak jsem mu ledacos vyprávěl. Někdy se radoval a jindy plakal, bylo jedno, co jsem mu právě povídal, a já bych rád věděl, co na tom tak mohlo být k smíchu nebo jak bych ho zrovna utěšil, ale máma říkala, že jen on sám ví, co se mu honí hlavou. Že se ztrácí někde hluboko v sobě a odtamtud už není návratu a my pro něj můžeme udělat už jen to, že budeme s ním, protože tak se nebude cítit osaměle, a že všechno jde líp, když člověk není sám, třeba dívat se na televizi, jíst, řídit auto nebo si číst nebo tančit nebo vařit nebo spát –

Máma nepřestávala vyjmenovávat věci, které se dělají líp ve dvou. Tak jsem ji přerušil, protože existují i věci, které jsou mnohem lepší, když je člověk sám. Dejme tomu sedět na záchodě, povídat si s polární liškou nebo trucovat. A někdy je taky fajn, když jsi sám na moři, protože si můžeš představovat, koho bys chtěl mít s sebou, a to může být kdokoli, například Lady Gaga nebo Rihanna.

Zhruba takhle jsem jí to vysvětlil, načež se na mě máma divně podívala a pak se sklonila, aby mě objala, ale moc se jí to nepovedlo. Seděli jsme totiž těsně u dědečka, on si nás kradmo prohlížel a vůbec netušil, která bije.

„Kalli minn, ty jsi mi mudrlant,“ pronesla máma a najednou jí zvlhly oči. Dodnes nevím proč. Být mudrlant není v podstatě nic smutného, ale možná byla máma smutná, protože mudrlantem v našem úzkém rodinném kruhu měl být dědeček, ne já, protože tak tomu bylo vždycky, ačkoli máma si na jeho mudrlantství často stěžovala.

„Škoda že s sebou nemáš hákarl,“ povzdechla si a popotáhla. „Ten by ho možná ještě přivolal zpátky a my se s ním mohli rozloučit. Než bude pozdě. To by bylo fajn.“

A já jsem se naštvál, protože zrovna ten den jsem s sebou nakládaného žraloka neměl. Bylo to předpovědně, co jsem dědečka viděl živého.

Jednou jsem si před ním klekl na zem, položil mu hlavu do klína a on mě hladil po vlasech, jako kocoura.

Kalibr

Od té příhody s ledním medvědem mě sužovaly noční můry, už jsem nebyl tím Kalmannem, kterým jsem býval kdysi. Ani svět kolem mě už nebyl jako dřív. Čokoládové křupky zakázali, protože někdo zjistil, že jsou nezdravé, takže všechny přešla chuť. Musel jsem přejít na jiné křupinky, s medem, a už jsem si na ně skoro zvykl – když se najednou znovu objevily moje čokoládové! Hrozně to mátló. Nejlepší kamarád Nói se mi pořád neozýval a Island byl zas o jeden ledovec chudší.

I v Raufarhöfnu se ledacos změnilo. Potom, co její otec zmizel a byl prohlášen za mrtvého, prodala Dagbjört hotel Arcticu a s těžkým srdcem se přestěhovala do Akranes, města vzdáleného pět set sedmdesát pět kilometrů od Raufarhöfnu. Školský úřad pak zoufale hledal náhradu, inzerát sdíleli dokonce i na facebooku, dokud se nepřihlásila Polka Valeska, která byla ochotná tu hrstku dětí vyučovat. Ale jen klid: Valeska umí islandsky tak skvěle, že ji lidé považují za Island'anku s legračním jménem.

Arcticu koupil jakýsi Hörður. Ve vsi se ukázal jen zřídkka, protože obvykle pobýval ve svojí vile na kraji Reykjavíku nebo na Tenerife. O hotel se staral Óttar se svou ženou Lin, která dohlížela na Óttara, aby to nepřehnal v hotelovém baru a někoho nezmlátil. Hörður

koupil hotel, a navíc do Raufarhöfnu vrátil i část rybářské kvóty, o kterou vesnici spolu se svými sourozenci před mnoha lety připravil. Nejspíš uslyšel volání domova, alespoň to tvrdil přístavní správce Sæmundur, takže zatím klid. Siggi a Jú-Jú dál vykládali tuny ryb, mrazírna byla po krátké přestávce zase v provozu; se smrtí svého krále se Raufarhöfn vyrovnal.

Občas mi lidi říkali *Kalli Kalibr*. Tu přezdívku jsem neměl rád, protože zbraně už jsem nosit nesměl. Úřady mi totiž odebraly zbrojní průkaz, který jsem vlastně nikdy nevlastnil. Protože jsem ve vsi hlídkoval ozbrojený už jako dítě, nikdy nikoho nenapadlo chtít po mně zbrojní průkaz, protože mauserovka ke mně patřila stejně tak jako k Halldórovi špatná nálada.

Ale po té události s ledním medvědem se to změnilo. Vynořily se otázky. Spousta otázek. Aby se máma ušetřila odpovědí, prodala pušku i brokovnici, se kterými jsem číhal na lišky a bělokury a každého chyceného žraloka poslal do věčných lovišť, prásk. Mauserovku jsem na Birnino přání mezitím hodil do moře. Proto už jsem teď nemohl lovit žraloky, na to je potřeba brokovnice, kterou se zvířata omráčí, to je zákon. Takže přezdívka *Kalli Kalibr* zněla jako posměšek, jako by lidé volali na někoho, kdo už neexistuje, jen aby ho našťvali.

Možná se mi nelíbilo, kým jsem se stal. Možná jsem ležel pod tím ledním medvědem nějakou dobu mrtvý, vyloučit se to nedá, a teď ze mě byl nový člověk. Dlouho jsem si to nechtěl přiznat, protože dědeček vždycky říkal, že Kalmann Óðinsson je, jaký je! Ale

kdybych byl pořád ten samý Kalmann, měl bych s sebou při předposlední návštěvě domova kousek žraloka. Nový Kalmann byl zapomnětlivý mrzout, skoro jako býval dědeček, často se rozčiloval, evidentně naprosto bez důvodu. Nejspíš se ve mně něco rozdrtilo, když jsem ležel pod ledním medvědem. Po návštěvě u Perliny sestry jsem dokonce dostal záchvat vzteku, protože Perla najednou chtěla taky takové mimino, a otcem jsem měl být samozřejmě já, ale to přece nejde, to nesmíme, aspoň jsem to tak jednou zaslechl v *Show dr. Phila*. Navíc samotným líbáním děti neuděláš. To Perla možná nevěděla. A proto jsem zuřil čím dál víc, a nakonec jsem ještě zničil její oblíbenou panenku, ukroutil jsem jí hlavu, utrhal ruce a nohy – a tu noc spala Perla u rodičů. Když jsem měl jednou noční můru, roztrhal jsem si noční košili s obrázkem Hulka a omylem jsem Perle udělal modřinu, protože se mě snažila uklidnit a při tom se ke mně moc přiblížila. Proto jsem se s ní nějakou dobu nesměl vídat, a abych řekl pravdu, vůbec mi to nevadilo. Pro všechny bylo lepší, když mě s mými nočními můrami nechali samotného.

Po té scéně s Perlou jsem se odstěhoval k mámě do Akureyri. To bylo v pohodě, i když se tím šance, že ještě někdy najdu ženu, jako je Perla, snížily na minimum. S mámou jsme se zabydleli ve starém domku z vlnitého plechu uprostřed přístavní čtvrti městečka. Ložnice byly o něco větší než u nás v Raufarhöfnu a líbilo se mi, že každý krok po prknech a každé otočení v posteli zaskřípalo a zavržalo nebo že za špatného počasí

bylo slyšet pleskání deště, protože okapová roura byla na některých místech prorezavělá a děravá. Sklep byl věčně pod vodou, takže jsme ho ani nemohli užívat.

Dostal jsem práci v nákupním centru Glerártorg, kam jsem mohl docházet pěšky. Měl jsem na starosti nákupní vozíky, které zůstávaly stát venku na parkovišti. Mým úkolem bylo svázat je zpátky pod střechu, někdy jsem je musel i vyčistit nebo namazat kolečka. Tahle práce mě bavila a lidé byli většinou milí, ačkoli jsem se na ně mračil, když nákupní vozík nevrátili. Ale nejspíš je vracet nemuseli, protože můj šéf Nanouk, který je vlastně Gróňan, si mě zavolal do kanceláře a řekl mi, abych za lidmi nechodil k autu, ale počkal, až odjedou, a pak vozíky posbíral. Islandané jsou líní, tak to prostě je, s tím nic nenadělaš. Zřejmě nevěděl, že je to proti zákonu, nechávat něco na parkovišti pro veřejnost. V Grónsku nejspíš takový zákon neexistuje, protože tam skoro žádná auta nemají, a tudíž ani velká parkoviště.

Měl jsem tedy práci, dokonce placenou, a vydělával jsem víc, než co jsem dostával za nakládaného žraloka nebo liščí ocasy. A tak jsem neměl jiný důvod, proč jet do Raufarhöfnu, než si dát u Óttara v hotelu Arctica arktický cheeseburger a pozdravit náš domeček, aby mu nebylo smutno.

Jednou v létě jsem zůstal celý měsíc. Měli jsme totiž dost napilno, kvůli letní regionální kvótě byl v přístavu docela šrumelec a já jsem pomáhal hadicí čistit kontejnery a odhánět racky. Jeden víkend se zas ve vsi

vylepšovaly chodníky. To se obyvatelé Raufarhöfnu sešli a otloukli rozbitá místa, vybetonovali menší plochy a zpevnili okraje. Obecní úřad v Húsavíku, který Raufarhöfn už několik let spravoval, nechtěl dát na chodníky peníze, ačkoli to přislíbil. Alespoň to tvrdil Halldór. Kdo si teď ale myslí, že lidi z Raufarhöfnu otrávil nebo dokonce naštvalo, že chodníky zůstaly na krku jim, ten je na omylu. Nálada byla výborná, panovalo veselí, i když v létě bylo zatím sychravo a chladno a ještě v červenci vesničané nosili vlněné čepice. Podávala se káva a sladké pečivo a ovčák Magnús Magnússon přinesl akordeon a o svačině nám zahrál. Všichni byli v klidu a spokojení, popíjeli kávu a zahloubaně se dívali na moře.

Ale noční můry – ty zůstávaly. Vracely se. Tvrdošíjně. Naštěstí máma věděla, co s nimi: vydechnout je. Vyfouknout jako zápach, pootevřít okno, zhluboka nabrat dech a pak ze sebe do černé noci všechno vypustit, dokud v těle nic nezbyde, ani nahoře v makovici, ani v prstech u nohou, a pak nasát čerstvý noční vzduch, aby už žádné noční můry neměly šanci.

Čekal jsem, že zlých snů ubude, ale ony pořád přicházely zpátky, skoro pravidelně: lední medvěd číhal za každým pahorkem, někdy se přede mnou zničehonic objevil, i když jsem ve snu vůbec nebyl v přírodě, ale někde uvnitř nebo v nákupním centru. Viděl jsem Róberta, jak na mě zírá a pod bradou si drží mauserovku.

Tiskne spoušť.

Padá do sněhu.

Rozřezané části těla. Krev.

V Akureyri je obchod pro turisty. U vchodu je umístěná napodobenina ledního medvěda v životní velikosti, stojí na zadních nohách a pohybuje hlavou a předními nohama. Když jsem kolem ledního medvěda procházel poprvé, roztrásl jsem se a na místě se pozvracel. Pěkná trapárna. Turisti si mysleli, že jsem namol.

Problém spočíval v tom, že jsem o tom nemohl s nikým mluvit. Protože to s McKenziem bylo tajemství, a navíc jsem neznal nikoho, kdo by kdy ležel pod ledním medvědem jako já a byl by s to moje noční můry aspoň trochu pochopit.

Pak přišel ten debilní virus. Máma pracovala v nemocnici, od samého nošení roušky už měla na obličejích otisk a prohlásila, že pokud chci dál jezdit za dědečkem, nesmím už pracovat v nákupním centru. Buď – anebo. Rozhodl jsem se pro dědečka, na tom nebylo nic k rozmyšlení. Protože dědeček a já k sobě prostě patříme jako hamburger a hranolky.

Když jsem dědečka navštívil naposledy, seděl jako vždycky na vozíku a zakalenýma očima zíral před sebe na podlahu. Pečovatelka, která mě do pokoje přivedla, ho pohládila po zádech a hlasitě oznámila: „Öðinn minn, je tu Kalmann. Přišel se za tebou podívat!“

Dědeček se probral z myšlenek a vydal zvuk, který zněl skoro jako skutečné slovo, měl jeden ze světlejších dnů, což u něj bylo čím dál vzácnější.

„Kdo?“

„Kalmann, tvůj vnuk!“

„Aha.“ Zklamaně klesl zpátky do vozíku.

Sestra se na mě povzbudivě usmála a nechala mě s dědečkem o samotě. Chvíli jsem postával a pak jsem si u něho jako obvykle klekl na zem.

„Ahoj, dědečku,“ zamumlal jsem, ale on mě jen letmo přejel očima a pak se zas zahleděl někam skrz mě. Myslím, že mě nepoznal. Ale tentokrát jsem s sebou měl nakládaného žraloka! Bylo to pár dost slizkých kostiček z mých úplně posledních zásob, jíst se nejspíš už nedaly, ale to nevadilo, protože dědeček už hákarl stejně nesměl. Mohl by se jím udusit. Jak známo, člověk nejí jen pusou, ale taky očima a nosem, takže jsem mu otevřenou krabičku přidržel pod nosem, aby si mohl vychutnat aspoň vůni té pochoutky.

Trvalo to jen chvíličku, pak jím to projelo jako zemětřesení. Překvapeně vyvalil oči, podepřel se na roztrěsených pažích, malinko se narovnal a začal se pohupovat sem a tam, jako by tančil v rytmu hudby, která zněla jen v jeho hlavě, protože já jsem neslyšel vůbec nic. Zvedl jednu ruku a pohyboval prsty ve vzduchu, jako by počítal hvězdy, pak ztuhl a spustil jakousi hatmatilku. Naprosto nesrozumitelně, spíš zvuky než slova, které se mi ale zdály nějak povědomé. Zkusil jsem se tedy zaposlouchat do zvuku hlasu a skutečně jsem dokázal s jistotou rozeznat jedno slovo. „Kalmann,“ opakoval dokola – aspoň mi to tak připadalo, spíš to znělo jako „Kallakallakalla“. A pak se najednou naklonil dopředu, chytil mě za ramena a zděšeně na mě vyvalil oči. To mě ohromilo, dědeček měl ještě sílu, krabička mi málem

vypadla z ruky, ale já jsem ji pevně sevřel a dědeček vykřikl: „Góra vzlétit! Opasno. Góra létit!“

„Cože?“

„Vnútri góry! Hora. Vzlétit v vózduch. Góra! Góra létit!“

Zatajil se mi dech.

„Hora?“

„Súka amerikánec, súka, súka amerikánec! Opasno. Vnútri góry!“

V tu chvíli mi krabička vážně spadla a kousky žraloka se rozkutálely po koberci. Vytrhl jsem se a zkoušel je posbírat, ale moc se mi to nedařilo, trásl se mi ruce. Zároveň jsem se snažil vštípit si slova, která dědeček pořád opakoval:

„Súka amerikánec. Opasno! Góra létit!“

A pak se stalo něco, co mě vyděsilo, i když zpětně jsem za to rád: Dědeček rozpráhl ruce, zoufale vykřikl „Kallakallakalla!“ a přepadl dopředu. Vozík odskočil dozadu a dědeček dopadl na mě, strhl mě s sebou k zemi, nouzové přistání, bum! Tak jsem ležel na zádech, pohřbený pod zhruba šedesáti kilogramy živé váhy. Kostičky nakládaného žraloka ležely rozsypané vedle mě a dědeček mi zabořil obličej do hrudi, hladil mě ztuhlou rukou po tváři a plakal, vzlykal jako malé dítě a pořád dokola opakoval ta podivná slova: „Góra létit.“ A tak jsem ho objal a pevně ho k sobě přitiskl, protože když je někdo smutný, musíš to zkrátka udělat, i když jsi to ty sám, komu se chce v tu chvíli brečet.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Kalmann a spící hora***. Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.